

การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชน
ควรรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอน
แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

Developing Supplementary Books on “Common Laws” (S. 33203) of the Civil
Duty, Culture and Social Living Contents through 7-step-Learning Cycle for
Improving Analytical Thinking Abilities of 12th Grade Students

ประเสริฐ ภูถนนวนอก

โรงเรียนชุมพวงศึกษา จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 2) พัฒนาเอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 3) ศึกษาผลการทดลองใช้เอกสารประกอบการเรียนที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/5 โรงเรียนชุมพวงศึกษา อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 38 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ซึ่งมีการจัดห้องเรียนแบบคละกัน ระหว่างนักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) เอกสารประกอบการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent Samples)

ผลการศึกษาพบว่า 1) ข้อมูลพื้นฐาน พบว่า นโยบาย จุดหมายการจัดการศึกษาจากหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนชุมพวงศึกษา พบว่า สภาพที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ มุ่งสู่การส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการใช้ชีวิต เน้นการส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม และมีสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่มีประสิทธิภาพ 2) เอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.67/83.50 3) ผลการทดลองใช้ เอกสารประกอบการเรียนที่พัฒนาขึ้น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนที่พัฒนาขึ้น พบว่า มีความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น, การคิดวิเคราะห์

Abstract

The major aim of the research was 1) to study primary data for developing supplementary books on “Common Laws” (S. 33203) of the civil duty, culture and social living contents through 7-Step-Learning Cycle for improving analytical thinking skills of 12th grade students, 2 to develop the supplementary books “Common Laws” (S. 33203) of the civil duty, culture and social living contents through 7-step-Learning Cycle for improving analytical thinking skills of the 12th grade students, and 3) to assess the supplementary books. The samples were thirty eight 12th grade students of in the first semester of 2017 at Chumuangsueksa School, Chumpuang District, Nakhonratchasima Province under the Secondary Educational Service Area Office 31. They were selected by cluster random sampling from the class of high-moderate-low achievement students. The instrument was supplementary books, an achievement test, and an analytical-thinking assessment test The statistics used were mean, standard deviation, and t-test (Dependent Samples).

1) The study showed that the primary data consisted of policies, goal of the core basic curriculum of 2008, the National Education Development Plan, and a school curriculum of Chumuangsueksa School consisting of learning expectations, learning skills of the 21st century learners, thinking skills, technology skills, life skills, analytical skills for improving analytical skills of learners and using the skills appropriately in their daily life through appropriate learning activity management and efficient and appropriate supplementary teaching materials. 2) The supplementary books on “Common Laws” (S. 33203) of the civil duty, culture and social living contents were designed based on the 7-step-Learning Cycle for improving analytical thinking skills of the 12th grade students. The efficiency value of the supplementary books on “Common Laws” (S. 33203) was 83.67/83.50%. The average post-test achievement score of the students was higher than that of pretest score at the .01 level of the statistical significance. 3) Additionally, the average analytical thinking skill of the students after using the supplementary books was higher than before using the supplementary books at the .01 level of the statistical significance. Lastly, 4) the overall satisfaction of the students with the books was at the highest level.

Keywords: 7-Step-Learning Cycle, Analytical Thinking Skills

บทนำ

แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จะช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถนำความรู้ทักษะ ค่านิยม และเจตคติ ที่ได้รับการอบรมปมนิสัย มาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียนได้เมื่อมองในภาพรวมแล้ว พบว่าความสำคัญของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนั้น นอกจาก จะช่วยให้นักเรียนมีความรู้เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรมแล้วยังมีทักษะและกระบวนการต่าง ๆ ที่จะสามารถนำไปใช้ประกอบการในการตัดสินใจ ได้อย่างรอบคอบ ในการดำเนินชีวิต และการมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในฐานะพลเมืองดีตลอดจนนำความรู้ทางศาสนาพัฒนาตนเองและสังคมทำให้สามารถดำรงชีวิต ในสังคมได้อย่างมีความสุข [1]

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในปีการศึกษา 2558 และ 2559 พบว่า ค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 74 – 77 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ร้อยละ 80 และขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ไม่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ อีกทั้งมีสาเหตุมาจากนักเรียนไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการให้ความสนใจในชั้นเรียน ซึ่งเป็นปัญหาที่ครูผู้สอนจะต้องจัดทำสื่อให้มีความเหมาะสม น่าสนใจ นักเรียนสามารถเข้าใจในเนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว และต้องให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดี มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชา การพัฒนาด้านการคิด และวัยของนักเรียน

สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ มีบทบาทสำคัญที่ทำให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสื่อจะทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและเพิ่มพูนทักษะ ประสบการณ์ให้นักเรียน เรียนรู้โดยอาศัยสัญลักษณ์ที่เป็นนามธรรมหรือภาษา สื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้ก็ควรเป็นหนังสือต่างๆ [2] เอกสารประกอบการเรียนการสอน เป็นเอกสารที่ใช้ประกอบการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งตามหลักสูตร มีหัวข้อ ประกอบด้วย คำอธิบายรายวิชา วัตถุประสงค์ทั่วไป การวางแผนการสอน การวัดและประเมินผล เนื้อหา รวมทั้งแบบทดสอบก่อน/หลังบทเรียนหรือคำถามท้ายบท [3] เอกสารประกอบการเรียนมีประโยชน์ในการช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจได้ละเอียดยิ่งขึ้น ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนบรรลุวัตถุประสงค์ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น [4]

การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยมีประสบการณ์ และมีการพัฒนากระบวนการคิด ระยะแรกได้พัฒนามาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ และในปัจจุบันได้มีการพัฒนาวิธีการและขั้นตอนในการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ออกเป็น 7 ขั้น ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตรวจสอบความรู้เดิม ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบาย ขั้นขยายความคิด ขั้นประเมินผล ขั้นนำความรู้ไปใช้ จากการศึกษางานวิจัยพบว่า การเรียนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เป็นวิธีการที่จะทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้โดยสมบูรณ์และจะช่วยให้เด็กเรียนรู้อย่างเข้าใจมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกใช้เหตุผล ได้ลงมือปฏิบัตินำไปสู่การเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ช่วยให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์

จากสภาพปัญหาที่พบในการจัดการเรียนรู้ รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารະหน้าทีพลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม ผู้ศึกษาในฐานะครูผู้สอน ต้องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น จึงมีความสนใจที่จะนำสื่อการเรียนรู้มาใช้แก้ปัญหา โดยการสร้างและพัฒนาเอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารະหน้าทีพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบัน ความต้องการในการจัดการเรียนรู้ สารະหน้าทีพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
2. เพื่อพัฒนาเอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารະหน้าทีพลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้เอกสารประกอบการเรียนที่พัฒนาขึ้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารประกอบการเรียนจึงเป็นสิ่งที่ครู ควรได้มีการพัฒนาและผลิตขึ้นมาใช้ประกอบการสอน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการศึกษาทุกระดับชั้นและทุกวิชา อีกทั้งสามารถใช้สอนแทน

การสอนปกติได้ เป็นการประหยัดเวลาช่วยผ่อนแรงครู ช่วยให้เด็กรู้จักรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ช่วยลดช่องว่างระหว่างความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ให้แก่นักเรียน โศภน รัตน์ะ [5] ได้ทำการศึกษาผลการใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชะรัดชนูปถัมภ์ จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า 1) เอกสารประกอบการเรียนเรื่องภูมิศาสตร์ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย มีประสิทธิภาพ E_1 / E_2 เท่ากับ 83.06/83.60 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยการใช้เอกสารประกอบการเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กาญจนา ขอน้อย [6] ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนทุ่งอุดมวิทยา ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 มีค่าเฉลี่ย 2.89 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 มีค่าเฉลี่ย 2.87 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 มีค่าเฉลี่ย 2.91 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 มีค่าเฉลี่ย 2.92 สรุปได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 แผน มีค่าเฉลี่ย 2.90 มีระดับความเหมาะสมมาก สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมได้

ลัดดา ทองศรี [7] ได้ทำการวิจัยการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียน โดยใช้การแสดงละคร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า เอกสารประกอบการเรียน มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 84.11/85.87

สุจิตร ทรงดาศรี [8] ได้ทำการวิจัย การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยภูมิปัญญาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน การที่เอกสารประกอบการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

อันนา ดาตุ [9] ได้ทำการศึกษาการพัฒนาเอกสารประกอบการสอนเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการอิสลาม ผลการศึกษาค้นคว้าอิสระพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลัดดาวัลย์ จิมอาษา [10] ได้ทำการศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้นสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดวิเคราะห์ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 13 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 17 คน คิดเป็นร้อยละ 76.47 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 75 และมีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 15.06 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.29

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือการวิจัย

1.1 แบบวิเคราะห์เอกสารข้อมูลพื้นฐานสภาพที่คาดหวัง และการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาตามนโยบาย จุดหมายของการจัดการศึกษา และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group) ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนชุมพวงศึกษา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

1.2 เอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

- 1.3 แผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยเอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
- 1.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 1.5 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์
- 1.6 แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2. กลุ่มประชากร

- 2.1 ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมพวงศึกษา อำเภอุมพอง จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวน 227 คน
- 2.2 กลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก โดยมีหน่วยสุ่มเป็นห้องเรียน จำนวน 1 ห้องเรียน ได้นักเรียนห้อง 6/5 จำนวนนักเรียน 38 คน ซึ่งมีการจัดห้องเรียนแบบคละกัน ระหว่างนักเรียนเก่งปานกลาง และอ่อน

3. ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา

- 3.1 ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
- 3.2 ขั้นที่ 2 พัฒนาเอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
- 3.3 ขั้นที่ 3 ศึกษาผลการทดลองใช้เอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
- 3.4 ขั้นที่ 4 ประเมินผลการใช้เอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent Samples)

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัจจุบัน ความต้องการในการจัดการเรียนรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งวิเคราะห์ได้ดังนี้

- 1.1 วิเคราะห์ข้อมูลนโยบาย จุดหมายการจัดการศึกษาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรสถานศึกษา พบว่า สภาพที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการ

ใช้ชีวิต เน้นการส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

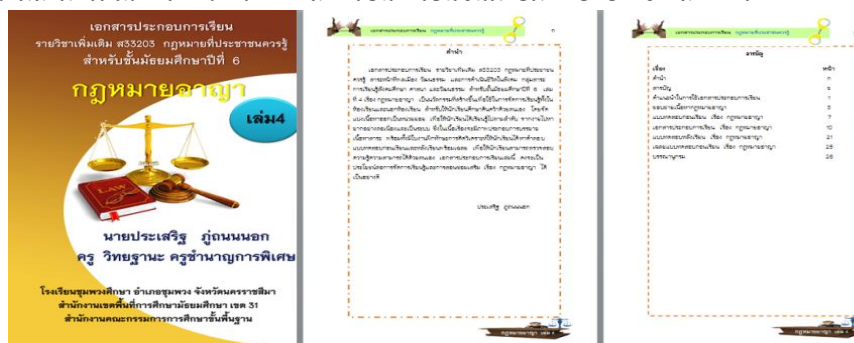
1.2 ผลจากการวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี สาระสำคัญ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ พบว่า มุ่งให้ส่งเสริมนักเรียนมีทักษะกระบวนการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี มีการแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์ สรุป และนำเสนอผลการศึกษา นำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนสามารถนำไปปรับในชีวิตประจำวันได้ในอนาคต

1.3 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ โดยสนทนากลุ่ม (Focus group) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนชุมพวงศึกษา จำนวน 10 ท่าน พบว่า

สภาพปัจจุบัน คือ การจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนได้เรียนตามเนื้อหา ขาดสื่อการเรียนรู้ที่สอนให้มีการปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอน โดยมีขั้นตอนที่สามารถเรียนรู้ได้รวดเร็ว และเข้าใจได้ง่าย ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ รวมไปถึงการสรุปและการนำเสนอผลการปฏิบัติงาน โดยสังเกตจากการเรียนรู้ การทำงาน การส่งงาน และการประเมินผลการเรียน ทั้งระหว่างจัดการเรียนรู้ และหลังการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้น

สภาพที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม และมีสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่มีประสิทธิภาพ มุ่งสู่การส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการคิด ทักษะการใช้ชีวิต ทักษะการใช้เทคโนโลยี เน้นการส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

2. ผลการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 เอกสารประกอบการเรียนกฎหมายที่ประชาชนควรรู้ เรื่อง กฎหมายอาญา

จากภาพที่ 1 ผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาขึ้นมา เน้นการใช้รูปภาพและตัวอักษรที่สร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียนเอกสารประกอบการเรียนนี้จะประกอบไปด้วย หน้าคำนำ หน้าสารบัญ คำชี้แจงการใช้เอกสารประกอบการเรียน หน้าขอบข่ายเนื้อหา หน้าจุดประสงค์ หน้าสาระสำคัญ หน้าแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน หน้าบรรณานุกรม และหน้าข้อมูลผู้จัดทำ

2.1 ผลประเมินคุณภาพเอกสารประกอบการเรียนที่พัฒนาขึ้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้แก่ 1) ผศ. ดร.อดิสร เนาวนนท์ ผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราช

ภัญญุตราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 2) ดร.ยศวินทร์ พาผล ผู้เชี่ยวชาญสาขาการวัดผลและประเมิน การศึกษา ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 3) ดร.วันทิศา ทะลาสี ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 4) ดร.คมกริช ชาญณรงค์ ผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อาจารย์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทาลัยมหาสารคาม (ฝ่ายมัธยม) อำเภอกันทรวิชัย จังหวัด มหาสารคาม 5) นางณัฐิยา ศิริสวัสดิ์ ผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนท้าวเวรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ประเมินคุณภาพเอกสารประกอบการเรียนโดยใช้แบบประเมินคุณภาพที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ผลการประเมินแสดงใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพเอกสารประกอบการเรียน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปเล่ม			
1.1 ลักษณะรูปเล่มน่าสนใจ	4.40	0.55	มาก
1.2 การออกแบบปกน่าสนใจ	4.40	0.55	มาก
1.3 ขนาดของเล่มเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	4.20	0.84	มาก
1.4 ขนาดตัวหนังสือเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	4.20	0.84	มาก
1.5 ปกและการเข้าเล่มแข็งแรงทนทาน	4.80	0.45	มากที่สุด
1.6 การใช้กระดาษมีคุณภาพ เหมาะสมกับราคา	4.20	0.84	มาก
1.7 ส่วนประกอบของเอกสารครบถ้วนตามประเภทของเอกสารประกอบการเรียน	4.80	0.45	มากที่สุด
1.8 การพิมพ์ถูกต้อง	4.40	0.89	มาก
1.9 การออกแบบปกสอดคล้องกับเนื้อหา	4.80	0.45	มากที่สุด
2. การจัดหน้า			
2.1 ปริมาณของภาพประกอบเหมาะสมกับเรื่อง	4.40	0.89	มาก
2.2 ภาพประกอบมีสีสันสวยงามเหมาะสมกับเรื่อง	4.20	0.45	มาก
2.3 ภาพประกอบส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของผู้อ่าน	4.00	0.71	มาก
2.4 ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อหาดีขึ้น	4.40	0.55	มาก
2.5 ความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างภาพประกอบ	4.40	0.55	มาก
2.6 ภาพประกอบให้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง	4.20	0.45	มาก
2.7 ภาพประกอบก่อให้เกิดอารมณ์ร่วมกับเนื้อหาที่น่าสนใจ	4.20	0.45	มาก
2.8 การจัดวางภาพประกอบและข้อความเหมาะสม	4.20	0.45	มาก
3. จุดประสงค์การเรียนรู้			
3.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2 ภาษาที่ใช้ชัดเจนเข้าใจง่าย	4.40	0.55	มาก
3.3 ระบุพฤติกรรมที่ต้องการวัดได้อย่างชัดเจน	4.00	0.71	มาก
4. เนื้อหา			
4.1 เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
4.2 เนื้อหาให้ความรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	4.40	0.55	มาก
4.3 เนื้อหาส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.40	0.89	มาก
4.4 เนื้อหาให้ความเพลิดเพลิน	4.20	0.84	มาก
4.5 เนื้อหาส่งเสริมประสบการณ์ของผู้อ่าน	4.60	0.55	มากที่สุด
4.6 เนื้อหาเข้าใจง่าย	4.60	0.89	มากที่สุด

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4.7 เนื้อหามีส่วนส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมของผู้อ่าน	4.40	0.89	มาก
4.8 เนื้อหาที่มีความยาวเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน	4.40	0.55	มาก
5. แนวการเขียน			
5.1 การนำเสนอความคิดชัดเจน	4.20	0.45	มาก
5.2 การเรียบเรียงทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย	4.60	0.55	มากที่สุด
5.3 การดำเนินเรื่องรวดเร็วและชวนติดตาม	4.40	0.55	มาก
5.4 การนำเสนอลำดับเป็นขั้นตอน	4.20	0.84	มาก
5.5 วิธีการนำเสนอเหมาะสมกับเนื้อหา	4.00	0.00	มาก
6. ภาษา			
6.1 คำศัพท์และประโยคมีความยากง่ายเหมาะสมกับวัยผู้อ่าน	4.40	0.55	มาก
6.2 ภาษาถูกต้อง	4.20	0.84	มาก
6.3 ภาษาที่ใช้ช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้อ่าน	4.60	0.55	มากที่สุด
6.4 ภาษาสละสลวย	4.40	0.55	มาก
7. การวัดและประเมินผล			
7.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.00	0.71	มาก
7.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
7.3 วัดได้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ทั้งหมด	4.80	0.45	มากที่สุด
7.4 ใช้เครื่องมือวัดผลได้เหมาะสม	4.20	0.84	มาก
รวม	4.40	0.63	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของเอกสารประกอบการเรียน มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าเท่ากับ 0.63 ซึ่งหมายความว่าเอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษา พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ เหมาะสมมาก

3. ผลการศึกษาการทดลองใช้เอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3.1 ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบท้ายเล่มของเอกสารประกอบการเรียน ในแต่ละเล่ม จำนวน 6 เล่ม และคะแนนหลังเรียน มาคำนวณเพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E_1/E_2 ที่ 80/80 ผลการประเมิน แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E_1/E_2

ผลการเรียน	คะแนนเต็ม	n	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	150	38	125.50	3.46	83.67
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	40	38	33.40	2.40	83.50

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งหมดที่นักเรียนทำได้จากแบบทดสอบหลังเรียนของ เอกสารประกอบการเรียน ทั้ง 6 เล่ม มีค่าเท่ากับ 125.50 จากคะแนนเต็ม 150 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 3.46 และค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าเท่ากับ 33.40 จากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าเท่ากับ 2.40

ดังนั้น เอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) เท่ากับ 83.67/83.50

3.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนจากการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสถิติ t-test ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	\bar{X}	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t	df	Sig.
ทดสอบก่อนเรียน	38	21.63	2.19	485	6355	37.27	37	.01
ทดสอบหลังเรียน	38	34.39	1.95					

ค่าวิกฤตของ t ที่ระดับนัยสำคัญ .01, $df = 37 = 2.4314$

จากตารางที่ 3 พบว่า เมื่อนำค่า t ที่คำนวณได้ไปเปรียบเทียบกับตารางการแจกแจงแบบ t, $df = 37$ ที่ระดับนัยสำคัญ .01 เป็นการทดสอบแบบทางเดียวได้ค่า $t = 2.4314$ ซึ่งค่า t ที่คำนวณได้ มีค่าเท่ากับ 37.27 มากกว่าค่าจากตาราง แสดงว่า นักเรียนที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียน ได้รับการเรียนรู้จากเอกสารประกอบการเรียนที่พัฒนาขึ้น

ผู้ศึกษานำคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองมาคำนวณค่าสถิติ t-test (dependent) เพื่อทดสอบสมมติฐาน ผลการทดสอบแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสถิติ t-test การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	\bar{X}	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t	df	Sig.
ทดสอบก่อนเรียน	38	18.00	1.85	257	1839	25.25	37	.01
ทดสอบหลังเรียน	38	24.76	2.25					

ค่าวิกฤตของ t ที่ระดับนัยสำคัญ .01, $df = 37 = 2.4314$

จากตารางที่ 4 พบว่า เมื่อนำค่า t ที่คำนวณได้ไปเปรียบเทียบกับตารางการแจกแจงแบบ t, $df = 37$ ที่ระดับนัยสำคัญ .01 เป็นการทดสอบแบบทางเดียวได้ค่า $t = 2.4314$ ซึ่งค่า t ที่คำนวณได้ มีค่าเท่ากับ 25.25 มากกว่าค่าจากตาราง แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังเรียนมีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยการทดสอบก่อนเรียนจริง ดังนั้น นักเรียนที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.4 ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียน

ที่	รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1	รูปเล่มมีขนาดเหมาะสม รูปแบบสวยงาม น่าสนใจ	4.68	0.47	มากที่สุด
2	มีคำชี้แจงแนะนำ ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ชัดเจน เข้าใจง่าย	4.76	0.43	มากที่สุด
3	ภาพประกอบช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาและขั้นตอนการเรียนรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ประชาชนควรรู้ได้เป็นอย่างดี	4.63	0.49	มากที่สุด
4	เนื้อหาที่เรียนมีความเหมาะสมกับระดับที่เรียนและสอดคล้องกับกิจกรรมที่เรียนรู้ในแต่ละชุด	4.74	0.45	มากที่สุด
5	เวลาที่ใช้ในการเรียนรู้มีความเหมาะสม และมีความสุขสนุกสนานในกิจกรรมการเรียนรู้	4.58	0.50	มากที่สุด
6	แบบทดสอบมีความยากง่ายเหมาะสมกับนักเรียนและสามารถตรวจสอบคำตอบได้ด้วยตนเอง	4.68	0.47	มากที่สุด
7	นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อวิชากฎหมายที่ประชาชนควรรู้และเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข	4.79	0.41	มากที่สุด
8	นักเรียนรู้สึกพอใจจากวิธีการทดสอบความรู้ที่หลากหลายและการทำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน	4.50	0.51	มากที่สุด
9	มีกิจกรรมฝึกทักษะการคิด การอ่าน การเขียน จากใบงาน	4.71	0.46	มากที่สุด
10	นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.82	0.39	มากที่สุด
โดยรวม		4.69	3.71	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการสอบถามความพึงพอใจของเอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังจากเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับพอใจมาก มีค่าเฉลี่ย 4.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.71 สำหรับผลการประเมินรายข้อ ปรากฏว่า ข้อที่มีผลการประเมินมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับแรก ข้อ 10) นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.39 รองลงมา ข้อ 7) นักเรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อวิชากฎหมายที่ประชาชนควรรู้และเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.41 และ ข้อ 2 มีคำชี้แจงแนะนำ ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ชัดเจน เข้าใจง่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.43 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า สภาพที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ มุ่งสู่การส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการคิด ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการใช้ชีวิต เน้นการส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ พบว่า สภาพปัจจุบัน คือ การจัดการเรียนรู้นักเรียนได้เรียนตามเนื้อหา ขาดสื่อการเรียนรู้ที่สอนให้มีการปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอน โดยมีขั้นตอนที่สามารถเรียนรู้ได้รวดเร็ว และเข้าใจได้ง่าย ขาดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ รวมไปถึงการสรุปและการนำเสนอผลการปฏิบัติงาน โดยสังเกตจากการเรียนรู้ การทำงาน การส่งงาน และการประเมินผลการเรียน ทั้งระหว่างจัดการเรียนรู้ และหลังการจัดการเรียนรู้เสร็จสิ้น และสภาพที่คาดหวังในการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม และมีสื่อประกอบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมที่มี

ประสิทธิภาพ มุ่งสู่การส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการคิด ทักษะการใช้ชีวิต ทักษะการใช้เทคโนโลยี เน้นการส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.67/83.50 หมายความว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทำกิจกรรมและทำแบบทดสอบย่อยได้ถูกต้องและการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้งหมด ร้อยละ 83.67 และ ค่าเฉลี่ยคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ถูกต้องของนักเรียนทั้งหมดร้อยละ 83.50 ซึ่งแสดงว่าเอกสารประกอบการเรียน มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ที่ตั้งไว้ ผลการประเมินคุณภาพของเอกสารประกอบการเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ เหมาะสมมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) เท่ากับ 4.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d.) มีค่าเท่ากับ 0.63 เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก เอกสารประกอบการเรียน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้ผ่านกระบวนการสร้างอย่างมีระบบ และวิธีที่เหมาะสมตามขั้นตอน ตั้งแต่กระบวนการศึกษาหลักสูตร คู่มือครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การคัดเลือกเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ รวมทั้งวิเคราะห์เนื้อหา จัดแบ่งเนื้อหา กิจกรรมการเรียน คาบเวลาในแต่ละเรื่อง ศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางและได้ผ่านการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลองเครื่องมือกับกลุ่มทดลองเพื่อปรับปรุง ให้มีความสมบูรณ์ 3 ครั้ง โดยนำผลการทดลองไปปรับปรุงก่อนไปทดลองสอนจริง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลัดดา ทองศรี [7] ได้ทำการวิจัยการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียน โดยใช้การแสดงละคร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า เอกสารประกอบการเรียน มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 84.11/85.87 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตร์ ทรงดาศรี [8] ได้ทำการวิจัย การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยภูมิปัญญาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน การที่เอกสารประกอบการเรียน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอาจเนื่องมาจากเหตุผลดังนี้ คือ เอกสารประกอบการเรียน ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีทั้งหมด 6 เรื่อง และได้ผ่านกระบวนการสร้างอย่างมีระบบและวิธีที่เหมาะสมตามขั้นตอน ตั้งแต่กระบวนการศึกษาเอกสารประกอบการเรียน การศึกษาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งวิเคราะห์เนื้อหา จัดแบ่งเนื้อหา กิจกรรมการเรียน คาบเวลาในแต่ละเรื่อง เพื่อนำมาวางแผนในการสร้างแล้วกำหนดเป็นรายละเอียดของเอกสารประกอบการเรียน ศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางและได้ผ่านการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการทดลองเครื่องมือกับกลุ่มทดลองเพื่อปรับปรุง ให้มีความสมบูรณ์ 3 ครั้ง โดยนำผลการทดลองไปปรับปรุงก่อนไปทดลองสอนจริง และเอกสารประกอบการเรียนแต่ละเรื่องประกอบด้วย คำแนะนำการใช้เอกสารประกอบการเรียน, ผลการเรียนรู้, จุดประสงค์การเรียนรู้, แบบทดสอบก่อนเรียน, เนื้อหา, ขั้นตอนการปฏิบัติ, แบบทดสอบหลังเรียน, เฉลยแบบทดสอบ และบรรณานุกรม ลักษณะของรูปเล่มมีความเหมาะสม เนื้อหา มีความสมบูรณ์ มีรูปภาพสีสันสวยงาม ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนได้ดี กิจกรรมการเรียนรู้ที่ประกอบการจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยเป็นการนำเสนอในลักษณะของเอกสารเย็บเล่ม โดยกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหาแบ่งเป็นย่อๆ ตามลำดับ โดยเนื้อหาจะเรียงจากง่ายไปหายากทำให้นักเรียนสามารถค้นคว้าด้วยตนเอง ตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้นักเรียนเกิดความพอใจที่จะศึกษาและเรียนรู้จากเอกสารประกอบการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ผลการทดลองใช้เอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3.1 จากการนำเอกสารประกอบการเรียนที่พัฒนาขึ้น ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/5 จำนวน 38 คน ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 84.44/85.99 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 แสดงว่าเอกสารประกอบการเรียนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ประกอบเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนได้จริง และเมื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนทุกคนให้ความสนใจ มีความมุ่งมั่น ใฝ่เรียนรู้ทั้งในด้านทฤษฎี และการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละเรื่องได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลัดดา ทองศรี [7] ได้ทำการวิจัยการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียน โดยใช้การแสดงละคร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า เอกสารประกอบการเรียน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.11/85.87 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตร์ ทรงดาศรี [8] ได้ทำการวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคด้วยภูมิปัญญาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า มีประสิทธิภาพ 88.94/98.78

3.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จะเห็นได้ว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน จากการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนที่สร้างขึ้น สรุปว่า เอกสารประกอบการเรียนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภณ รัตนะ [5] ได้ทำการศึกษาผลการใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง ภูมิศาสตร์ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์คาทอลิก จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อันวาท ดาตุ [9] ได้ทำการศึกษาการพัฒนาเอกสารประกอบการสอน เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการอิสลาม ผลการศึกษาค้นคว้าอิสระพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากการเรียนด้วย เอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ จิมอาษา [10] ได้ทำการศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้นสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าทักษะการคิดวิเคราะห์ในสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด 13 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 17 คน คิดเป็นร้อยละ 76.47 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือร้อยละ 75 และมีคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 15.06 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.29

3.4 ผลการวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียน รายวิชาเพิ่มเติม ส33203 กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยใช้การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้น เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังจากเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน โดยรวมนักเรียนมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับพอใจมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ จิมอาษา [10] ได้ทำการศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ชั้นสาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย โดยภาพรวมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อันวาท ดาตุ [9] ได้ทำการศึกษาการพัฒนาเอกสารประกอบการสอนเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการอิสลาม ผลการศึกษาค้นคว้าอิสระพบว่าความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการใช้เอกสารประกอบการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ครูควรเน้นย้ำให้นักเรียนมีความเชื่อสัจย์ต่อตนเอง อดทนและมีวินัยในการศึกษาเอกสารประกอบการเรียนด้วยตนเอง
 - 1.2 ควรให้นักเรียนได้มีการทบทวนการปฏิบัติกิจกรรม ก่อนลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น
 - 1.3 ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีการอภิปรายซักถาม ระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสอนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียน และตัวแปรอื่น ๆ เช่น ระดับสติปัญญา ความคงทนในการเรียนรู้ ยุทธวิธีในการแก้ปัญหา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในครั้งต่อไป
 - 2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับเอกสารประกอบการเรียนไปใช้ร่วมกับเทคนิคการสอนแบบอื่น ๆ เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ การสอนแบบสาธิต การสอนแบบบรรยาย ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- [2] กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- [3] อนุวัติ คุณแก้ว. (2555). *การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ผู้ผลงานทางวิชาการเพื่อการเลื่อนวิทยฐานะ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [4] มนัส อ่อนสำลี. (2552). *รายงานการสร้างและผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนวิชางานประดิษฐ์ 30223 กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. โรงเรียนบ่อกรวิทยาสุพรรณบุรี, สุพรรณบุรี.
- [5] โศภณ รัตนะ. (2556). *ผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนเรื่อง ภูมิศาสตร์ทวีปออสเตรเลียและโอเชียเนีย ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชะรัดชนูปถัมภ์ จังหวัดพิจิตร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์), มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- [6] กาญจนนา ขอน้อย. (2558). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนทุ่งอุดมวิทยา*. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- [7] ลัดดา ทองศรี. (2555). *การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียน โดยใช้การแสดงละคร กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์), มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- [8] สุจิตร ทรงคาศรี. (2554). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่องการสร้างเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรคด้วยภูมิปัญญาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์), มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ราชภัฏมหาสารคาม.
- [9] อ้นวา ดาตุ. (2556). *การศึกษาการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการอิสลาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์), มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- [10] ลัดดาวัลย์ จิมอาษา. (2554). *การศึกษาทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วัฏจักรการเรียนรู้ 7 ขั้น สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์), มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.